

6. Кисловская Г. А. Что такое оцифровывание?: [О переводе документов на электронные носители] / Г. А. Кисловская // Библиотека. — 1997. — № 12. — С. 36—38.
7. Копировальные аппараты и лазерные принтеры: техника безопасности и факторы, влияющие на здоровье. — Режим доступа: <http://www.startcopy.ru/obzor/bezop.htm> (дата обращения: 01.06.2016). — Загл. с экрана.
8. Онищенко О. Проблемы адаптации библиотек до умов цифровой культуры / Олександр Онищенко // Библиотечний вісник. — 2015. — № 6. — С. 3.
9. Организация регионального центра консервации библиотечных фондов в библиотеке: Нормативно-технологическая документация / Рос. нац. б-ка ; сост. С. А. Добрусина, Е. С. Чернина. — Санкт-Петербург, 2001. — 52 с.
10. Пам'ять України. Пам'ять світу // Українська культура. — 2000. — № 4. — С. 15.
11. Програма збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000—2005 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.1999 р., № 1716 // Законодавство — бібліотекам України. Вип. 1. Загальні засади діяльності бібліотек. — Київ, 2000. — С. 160—162.
12. Про затвердження Правил охорони праці для працівників бібліотек : наказ від 12.12.2012 р., № 1398 / Міністерство надзвичайних ситуацій. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/Laws/show/z0041-13> (дата звернення: 01.06.2016). — Назва з екрана.
13. Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин : наказ від 26.03.2010 р., № 65 / Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0293-10/conv> (дата звернення: 01.06.2016). — Назва з екрана.
14. Про Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві : наказ Держнаглядохоронпраці України від 21.12.1993 р., № 132. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94> (дата звернення: 01.06.2016). — Назва з екрана.
15. Рабочее место при выполнении работ сидя. Общие эргономические требования : ГОСТ 12.2.032-78. [1979—01—01]. — Режим доступа: <http://www.docload.ru/Basesdoc/4/4675/index.htm#i122739> (дата обращения: 01.06.2016). — Загл. с экрана.
16. Санитарные нормы и правила устройства и эксплуатации лазеров: утв. Пост. Главного государственного санитарного врача от 31.07.1991 г., № 5804-91 (СанПиН 5804-91). — Режим доступа: <http://infogost.com/sanpin-5804-91-sanitaryie-normyi-i-pravila-ustroystva-i-ekspluatatsii-lazeroev/> (дата обращения: 01.06.2016). — Загл. с экрана.
17. Слуцкий А. А. Репрография : процессы и материалы / Слуцкий А. А., Шеберстов В. И. — Москва. : Книга, 1979. — 256 с.

В статті проаналізовані нормативно-правові акти та локальна бібліотечна документація по вопросам безопасности труда библиотечного персонала, привлеченного к исполнению работ, связанных с компьютерным сканированием фондов библиотек Украины.

This article analyses legislation as well as the local library documentation for occupational and labor safety to the library staff which are involved in the execution of works related to computer scanning of library collections in libraries of Ukraine.

Надійшла до редакції 8 грудня 2016 року

ЖУРНАЛІСТИКА ТА ЗМІ

УДК 070.489:004.77

Катерина Дюжева,
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри видавничої справи, редагування, основ журналістики
та філології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Особливості моделювання лонгрідів

Стаття має на меті науково-практичну реалізацію спроби узагальнити принципи моделювання світу та простору в новітній веб-формі лонгріда. Проаналізовано останні дослідження та публікації за темою; приділено увагу аспектам конкретизації теоретичних засад створення лонгрідів журналістами різних видань. Наведено результати дослідження трьох онлайн-публікацій.

Ключові слова: лонгрід, мультимедіа, онлайн, журналістика, моделювання, текст, ілюстрація, реципієнт, візуалізація.

Перша онлайн-публікація у форматі лонгрід — Snow Fall: The Avalanche at Tunnel Creek Дж. Френча — побачила світ 2012 року. Інновацію у сфері інтернет-журналістики було реалізовано у межах мультимедійного проекту американської газети The New York Times. Саме за цей твір автор був нагороджений Пулітцерівською премією [13], що привернуло увагу реципієнтів до нової форми веб-журналістики.

Торкаючись теоретичного поля досліджень у цій царині, зазначимо що нечисленні розвідки стосувалися переважно проблем формування мультимедійного лонгріда як поняття, його характеристики, формально-змістових та композиційних особливостей (М. Булаєва); перспективності медіатехнології лонгрід (О. Коневщинська та С. Литвинова);

актуальності інтерактивного інструментарію журналістики для пошуків великого за обсягом контенту (Х. Гац); поняття сторітеллінгу, прийомів імерсивного ефекту журналістського тексту, створеного у форматі мультимедійного лонгріда (А. Колосова та Н. Поплавська); створення та розробки формату лонгрід, його інтегрованості у теорію зв'язків з громадськістю (Л. Іванова).

Вважаємо за доцільне навести наявні у науковій літературі визначення поняття "лонгрід". Зокрема, О. Коневщинська та С. Литвинова зауважують, що "перспективною є медіа технологія лонгрід, яку тільки починають використовувати у середовищі Інтернет. Це великі текстові матеріали з мультимедійним супроводженням, що розміщуються на сайтах і можуть активно використовуватися як навчальні

тексти" [8, с. 50]. Автори акцентують увагу на легкості сприйняття та засвоєння інформації у такому форматі, що свідчить на користь дидактизму лонгвідів, тобто зручності та ефективності їхнього використання з навчальною метою.

А. Колосова та Н. Поплавська вибудовують тезу від найпростішого, наводячи дефініцію лонгвід (з англ. long read) у буквальному значенні — "довге читання" [7, с. 39].

Л. Іванова простежує трансформацію значення лексеми "лонгвід" від "великого текстового матеріалу" до типу лінійного мультимедійного форматування на спеціальній платформі (в ідеалі — з ефектом паралаксу: "Зміна видимого положення об'єкта відносно віддаленого фону залежно від знаходження спостерігача, ... спеціальна техніка, коли фонове зображення в перспективі рухається повільніше, ніж елементи переднього плану") [6, с. 83]. Отже, дослідниця аналізує технічні особливості втілення масиву інформації у лонгвіді.

М. Булаєва характеризує лонгвід як "мультимедійний проект, присвячений конкретній події або проблемі, актуальній даті. Ключовою характеристикою такого формату є обсяг та тривалість матеріалу, а основою — журналістський текст" [2, с. 121].

Дослідник О. Колесніченко зауважує, що "лонгвід" та "мультимедійний проект" не синонімічні поняття. Розмежовуючи їх, він виокремлює певні відмінності: "Якщо з точки зору змісту матеріал нічим не виділяється, очікувати підвищеного інтересу до нього тільки завдяки використанню мультимедіа не варто. Навіть при якісному і оригінальному мультимедійному супроводі матеріалу інтерес може виникнути саме до цього супроводу, а не до тексту й, у кращому випадку, це буде "довгий перегляд", а не "довге читання" [12]. Поділяючи думку О. Колесніченка, зазначимо, що окремі зарубіжні лонгвіди (наприклад, веб-публікації The New York Times у рубриці Travel) важко відмежувати від блогу, і навпаки, певні блоги майже нічим, крім низького фахового рівня авторів, не відрізняються від лонгвідів (приміром, російський проект drive2.ru, який позиціонує як соцмережу для автомобілістів).

Аналізуючи доробок науковців, робимо висновок, що питання моделювання лонгвідів є малорозробленим. Отже, спробуємо за допомогою прикладів дослідити, як створюють лонгвіди різні автори. Вдалими з погляду тематики, оформлення, ілюстративності, глибини розкриття авторського задуму вважаємо матеріали, опубліковані на сайтах "Української правди", The New York Times, hubs.ua, ТСН, longreads.com, "АкулаМедіа", focus.ua, theguardian.com, захid.net, nymag.com. Варті уваги, на наш погляд, лонгвіди "Урбанізм по-київськи. Найяскравіші муралі столиці", "Відеодекламації в потязі: як Артем Луценко та Ольга Алексеєнко осучаснюють класичну поезію", "Кордон на замку. Стіни спотикання. П'ять стін, зведених між кордонами держав".

Передусім з'ясуємо особливості створення лонгвіда під назвою "Урбанізм по-київськи. Найяскравіші муралі столиці" (автор — М. Максименкова, фотограф — Ю. Николаєва, опубліковано на сайті ТСН у рубриці "Спецпроекти" 4 жовтня 2016 року). Насамперед привертає увагу ілюстративність матеріалу. Велика кількість фото (69 шт.), що візуально презентують винесену в заголовок тему, становлять фундамент медіапродукту. Текстовому масиву відведено другорядну роль на кшталт текстівок до ілюстрацій: у лаконічній формі зазначено місце розташування кожного муралу, ім'я художника та історію виникнення або сутність, значення пейзажу, портрету чи абстракції. Титульний екран (перша сторінка) лонгвіда містить мультимедійні зображення київських муралів, які швидко змінюють одне одного за принципом імерсивних спецефектів. Таке технічне втілення фотографій у вигляді надшвидкого слайд-шоу створює ефект віртуального середовища, завдяки чому читання зі

звичайного сприйняття текстово-ілюстраційного матеріалу перетворюється на споглядання яскравої наочної картини.

Динамічність проекту посилюють легкі тексти. Хоча загальний обсяг матеріалу становить понад 20 тис. символів, його поділено настільки зручно, що у користувача не виникає бажання припинити читання і залишити сторінку. Актуальність публікації також допомагає утримати увагу реципієнтів, адже більшість художніх робіт, представлених у віртуальній галереї муралів, є надзвичайно символічними і створеними відповідно до сучасних запитів українського суспільства. Зокрема, такі риси притаманні роботам екологічної тематики О. Корбана, В. Долгого (Ventel), Р. Кулешова (Wius) на вул. Тургеневській, 35; патріотичної та військової тематики О. Фарто (Vhils) на вул. Михайлівській, 22; урбаністичної тематики Sebastian Velasco на вул. Олеся Гончара, 36а; соціальної тематики С. Радкевича на вул. Срібно-київській, 1 тощо. У лонгвіді також багато робіт, в яких втілено ідеї миру, любові та добра, що становлять загальнолюдські цінності й зрозумілі кожному. Символічно, на думку М. Максименкової та Ю. Николаєвої, що художники, які бралися за складне мистецтво муралу в столиці України, є не тільки українцями, а й іноземцями (іспанці, австралійці, костариканці, греки, бразильці, італійці, канадці, бельгійці, американці, росіяни, португальці, аргентинці, французи).

Аналізуючи жанрову структуру лонгвіда, зазначимо, що в ньому виразні ознаки репортажу та замальовки. Журналіст висловлює лише побіжні зауваження, зосереджуючись на сутності зображення та його значенні. Риси репортажу спостерігаємо у цікавих елементах, обраних для стислого ознайомлення читача з кожним шедевром художника. Крім того, наявні прикмети репортажу, виділені Г. Шрайбером: авторська присутність, ексклюзивність теми, підгрунтя створення кожного муралу, намагання надати оповіді особистого забарвлення [3, с. 254]. Проте у лонгвіді немає притаманного репортажному жанру композиційного розвитку подій від початку до головної частини та кінцівки, де щоразу має бути певна "родзинка". Це радше звичайний виклад, опис муралів з погляду автора, аніж конкретна система з мережею ланцюгів, які поєднують її елементи в єдине ціле. Однак, зважаючи на особливість обраного для створення лонгвіда об'єкта, вважаємо формальне втілення змісту вдалим і цікавим. На нашу думку, аналізований журналістський матеріал найбільше відповідає веб-огляду, який, за слухним зауваженням С. Машкової, особливо в початковий період розвитку мережевих ЗМІ, набув характеру епідемії [10, с. 21].

Щодо популярності лонгвіда серед користувачів мережі, яка часом ставиться під сумнів, то аналізований матеріал, за статистикою ТСН.ua, має 593 перегляди. Отже, великі формати подання інформації в Інтернеті, незважаючи на тенденцію до скорочення витрат часу на ознайомлення з повідомленням у мережі пересічного реципієнта, є популярними і мають власну аудиторію.

Лонгвід "Відеодекламації в потязі: як Артем Луценко та Ольга Алексеєнко осучаснюють класичну поезію", створений К. Ободовською та І. Коваленко, розміщено на порталі "АкулаМедіа" 4 лютого 2017 року. Титульний екран лонгвіда типовий для аналогічних журналістських творів, на ньому представлено суб'єктів повідомлення, тобто А. Луценко та О. Алексеєнко. Об'єктом дослідження авторів є художні відеодекламації, а також думки респондентів щодо записаних ними віршів. Символічно, що ілюструють лонгвід не статичні фотографії, а відеофрагменти декламацій, яких у матеріалі три. У публікації обсягом понад 3 тисячі знаків лише одне фото, розміщене на початку. В такий спосіб досягнуто динамізму оповіді, її "розбавлення", відбувається інтенсифікація та активізація уваги реципієнта. Зауважимо, що творці лонгвіда апелюють до різних каналів сприйняття

людини, адже текст у поєднанні з фото- та відеоконтентом змушує працювати значно більшу кількість рецепторів, ніж того вимагає традиційний матеріал.

Щодо жанрової характеристики, то лонгрід "Відео-декламації в потязі: як Артем Луценко та Ольга Алексееенко осучаснюють класичну поезію" за стратегічною побудовою і творчим задумом авторів більше подібний до інтерв'ю. Зокрема, дослідивши конструкцію текстової частини, можемо стверджувати, що в ній, за структурою О. Глазової, наявні три фази інтерв'ю: попередня інформація, ядро (основний зміст), резюмування [5]. Крім того, автори чітко структурували матеріал, що містить нумерацію та рубрикацію у вигляді чотирьох підзаголовків ("Творчий початок", "Ідея «типового поета»", "Відеодекламації в потязі", "Плани"), які оптимізують сприйняття тексту.

Лонгрід К. Богданович "Кордон на замку. Стіни спотикання. П'ять стін, зведених між кордонами держав" (російською мовою) опублікований 10 лютого 2017 року на порталі тижневика "Фокус". У матеріалі йдеться про п'ять стін між кордонами держав, подано стислу характеристику кожної стіни. Текст лаконічний, обсягом 3 тисячі знаків. У матеріалі розміщено 27 фотоілюстрацій, оформлення яких відрізняється за розміром, розташуванням під час верстки та формою. Фотоілюстрації клікабельні, і реципієнт може відкривати їх у повноекранному режимі. Проте варто відзначити і недолік такої, здавалося б, зручної опції: фотографії не мають підписів і тому не зовсім зрозумілі для читачів.

Грунтовною аналітикою цей матеріал назвати складно, за жанровими ознаками він найімовірніше належить до групи інформаційних повідомлень, зокрема замітки, про що свідчать однозначність і об'єктивність наведених фактів (приміром, про довжину захисних споруд, час початку зведення стін). Точність і конкретність цього лонгріда не вимагає від реципієнта додаткових зусиль або попередньої поінформованості щодо описуваних явищ. Текст також має ознаки веб-огляду, оскільки проаналізовано сукупність фактів, що торкаються геополітичних інтересів 10 держав. Отже, автор подав цілісну картину військово-оборонного характеру різних країн світу, розглянувши не лише мури, а й інші елементи безпеки, як-от колючі дроти, водні рови, траншеї, електричний струм, засоби спостереження, підземні споруди тощо. Аналізуючи зібрану інформацію, автор підводить реципієнта до розмислів щодо тези, наведеної на початку тексту: "Одним з перших розпоряджень, підписаних президентом США Дональдом Трампом, став указ про будівництво стіни на кордоні США з Мексикою" [1]. Отже, моделювання лонгріда здійснено на основі цього новинного повідомлення. Розбудовуючи світ матеріалу, журналіст оперує поняттями та інформацією про наявні об'єкти міждержавного захисту, що допомагає досягнути можливі наслідки спорудження стіни на кордоні США та Мексики. Зроблено додатковий акцент на реакції президента Мексики Енріке Пенья Ньето, який відмовився від зустрічі з новообраним президентом Сполучених Штатів Америки. Отже, використання у матеріалі відповідних когнітивних і лінгвістичних каналів дає змогу моделювати реакцію читачів на текст, формувати громадську думку.

Висновки. На основі аналізу трьох лонгрідів виявлено, що особливістю їхнього моделювання як жанрового різновиду інтернет-видань є наближеність до розлогого візуально-інформаційного повідомлення з реалістичними фотоілюстраціями. Крім того, створення ефективного лонгріда полягає у чіткому усвідомленні автором / групою авторів, для якої цільової аудиторії призначено матеріал, а також у прагненні розкрити тему доступно і зрозуміло для усіх вікових і соціальних категорій реципієнтів. Характерною ознакою лонгрідів як явища є їхня новизна, відповідність вимогам часу та запитам користувачів мережі Інтернет завдяки зручній формі та повноті викладу.

Список використаної літератури

1. Богданович К. Граница на замке. Стены преткновения. Пять стен, возведенных на границах между государствами / К. Богданович // Фокус. — 2017. — Режим доступа: <https://focus.ua/long/366148/>. — Загл. с экрана.
2. Булаева М. Н. Мультимедийный лонгрид как новый журналистский формат / М. Н. Булаева // Журналистский ежегодник. — 2015. — № 4. — С. 121—123.
3. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник / пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник; за загал. ред. В. Іванова // М. Галлер. — Київ : Академія Української Преси, Центра Вільної Преси. — 2011. — 348 с.
4. Гац Х. Нові інструментарії журналістики або як врятувати нудний контент / Х. Гац // Медіакритика. — 2015. — 8 жовтня. — Режим доступу: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytika/novi-instrumentariyi-zhurnalistyky-abo-yak-vryatuvaty-nudnyu-kontent.html>. — Назва з екрана.
5. Глазова О. П. Интервью: жанр журналистики и вид навчальної роботи / О. П. Глазова // Методичні діалоги. — 2013. — № 9. — Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/9057/1/O_Glazova_MD_9_IPPO.pdf. — Назва з екрана.
6. Иванова Л. В. Использование теории связей с общественностью в учебном процессе подготовки журналистов (на примере освоения формата "спецпроект") / Л. В. Иванова // Вестник Челябинского государственного университета. — 2016. — № 9 (391). — Филологические науки. — Вып. 102. — С. 78—86.
7. Колосова А. А. Цифровые технологии в создании новых форматов медиатекстов / А. А. Колосова, Н. В. Поплавская // Медиалингвистика. Язык в координатах массмедиа : материалы I Международной научно-практической конференции. — 2016. — С. 39—40.
8. Коневщинська О. Е. Електронні соціальні мережі як складник сучасних соціальних медіа / О. Е. Коневщинська, С. Г. Литвинова // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2016. — Т. 55, вип. 5. — С. 42—54.
9. Максименкова М. Урбанізм по-київськи. Найяскравіші муралі столиці / М. Максименкова // ТСН. — 2016. — Режим доступу: <http://tsn.ua/special-projects/murals/>. — Назва з екрана.
10. Машикова С. Интернет-журналистика : учебное пособие / С. Г. Машкова. — Тамбов : Изд-во тамб. гос. техн. ун-та, 2006. — 80 с.
11. Ободовська К. Відеодекламації в потязі: як Артем Луценко та Ольга Алексееенко осучаснюють класичну поезію / К. Ободовська, І. Коваленко // АкулаМедіа. — 2017. — Режим доступу: <http://longread.akulamedia.com/page579120.html>. — Назва з екрана.
12. Патрікеева Н. Гра в довгу: який лонгрід потрібен читачу / Н. Патрікеева // MediaLab.Online. — 2016. — 22 травня. — Режим доступу: <http://medialab.online/news/gra-v-dovgu-yaky-j-longrid-potriben-chy-tachu/>. — Назва з екрана.
13. John Branch / The New York Times. — 2017. — Saturday, February 18. — Mode of access: <https://www.nytimes.com/by/john-branch>. — Title from the screen.

Целью статьи является научно-практическая реализация попытки обобщения принципов моделирования мира и пространства в новейшей веб-форме лонгрида. Проанализированы последние исследования и публикации по теме, уделено внимание аспектам конкретизации теоретических основ создания лонгридов журналистами различных изданий. Приведены результаты исследования трёх онлайн-публикаций.

The article aims at practical implementation of scientific attempts to summarize the principles modeling world and space in modern web form "longread". The research deals with analyzing recent studies and publications on the topic, drawing attention to the unexplored aspect of theoretical principles specifying writing of longread by journalists from various publications. There are investigations of three online publications.

Надійшла до редакції 17 лютого 2017 року